

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	7
<i>A tudományos probléma megfogalmazása, a témakör aktualitása.....</i>	<i>7</i>
<i>Kutatási célkitűzések.....</i>	<i>8</i>
<i>Hipotézisek.....</i>	<i>9</i>
<i>A kutatás során alkalmazott módszertani paradigmák.....</i>	<i>10</i>
<i>A témakör feldolgozásának szakirodalmi bázisa.....</i>	<i>11</i>
<i>A disszertáció szerkezeti felépítésének szempontjai.....</i>	<i>11</i>
1. A nemzetbiztonsági szolgálatok helye és szerepe a Magyar Köztársaság alkotmányos, illetve védelemigazgatási rendszerében.....	13
1.1. A nemzetbiztonsági szolgálatok kormányzati irányításának és parlamenti ellenőrzésének főbb tapasztalatai az elmúlt két évtizedben.....	13
1.1.1. <i>A magyar nemzetbiztonsági struktúra kialakulása.....</i>	<i>13</i>
1.1.2. <i>A nemzetbiztonsági szolgálatok kormányzati irányítása.....</i>	<i>15</i>
1.1.3. <i>A nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzése.....</i>	<i>17</i>
1.2. A hazai nemzetbiztonsági igazgatás illeszkedése a magyar államigazgatás rendszeréhez: a nemzetbiztonsági szolgálatok együttműködésének aktuális kérdései a honvédelmi és rendvédelmi, kiemelten a nemzetbiztonsági szempontból releváns más állami szervekkel.....	19
1.3. Jelentősebb intézményi reformkísérletek a nemzetbiztonsági igazgatás területén a rendszerváltást követően.....	24
1.4. Az elvégzett vizsgálat és az erre alapuló részkövetkeztetések.....	25
2. A biztonság fogalmának és tartalmának megváltozása, illetve ennek kihatása a nemzetbiztonsági szolgálatok előtt álló kihívásokra a XXI. században.....	27
2.1. A biztonság és a nemzetbiztonság fogalmának hagyományos értelmezése és új dimenziói.....	27
2.1.1. <i>A biztonság fogalmának változása a XXI. századra.....</i>	<i>27</i>
2.1.2. <i>A nemzetbiztonság fogalmának hazai megjelenése, tartalmi elemeinek változása.....</i>	<i>29</i>
2.2. A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok feladatkörében súlyponti szerepet játszó biztonsági kihívások változása az elmúlt két évtizedben.....	31
2.2.1. <i>A kétpólusú világrend felbomlását követő időszak globális politikai, katonai, gazdasági és ökológiai kihívások hazai vonatkozásai.....</i>	<i>31</i>
2.2.1.1. <i>Terrorizmus.....</i>	<i>32</i>
2.2.1.2. <i>Tömegpusztító fegyverek elterjedése.....</i>	<i>33</i>
2.2.1.3. <i>Instabil régiók, működésképtelen államok.....</i>	<i>34</i>
2.2.1.4. <i>Illegális migráció.....</i>	<i>34</i>
2.2.1.5. <i>Gazdaság- és energiabiztonság.....</i>	<i>35</i>
2.2.1.6. <i>A magyar nemzetbiztonsági érdekeket érintő külföldi titkosszolgálati tevékenység.....</i>	<i>36</i>
2.2.1.7. <i>Az információs társadalom kihívásai.....</i>	<i>36</i>
2.2.1.8. <i>Globális természeti, civilizációs és egészségügyi veszélyforrások.....</i>	<i>37</i>
2.2.2. <i>A hazánkat érintő regionális biztonsági kihívások.....</i>	<i>37</i>
2.2.2.1. <i>Közép-Európa.....</i>	<i>38</i>
2.2.2.2. <i>Délkelet-Európa.....</i>	<i>38</i>
2.2.2.3. <i>A FÁK-országok.....</i>	<i>39</i>
2.2.2.4. <i>A mediterrán térség, a Közel- és a Közép-Kelet.....</i>	<i>40</i>
2.2.3. <i>A Magyar Köztársaság társadalmi és gazdasági viszonyaiból fakadó biztonsági kihívások.....</i>	<i>41</i>

2.2.3.1.	A magyar gazdasági és pénzügyi biztonságot veszélyeztető hazai tényezők.....	41
2.2.3.2.	Szervezett bűnözés.....	42
2.2.3.3.	Politikai szélsőségek.....	42
2.3.	<i>Az elvégzett vizsgálat és az erre alapuló részkövetkeztetések</i>	43
3.	A folyamatosan változó biztonsági és társadalmi környezet hatásai a nemzetbiztonsági szolgálatokra.....	46
3.1.	<i>A hírszerzés-felderítés és az elhárítás fogalmának, célrendszerének változása az elmúlt két évtizedben</i>	46
3.1.1.	<i>A hírszerzés-felderítés és az elhárítás fogalma</i>	46
3.1.2.	<i>Titkosszolgálati tevékenység a kétpólusú világrend összeomlása után</i>	50
3.2.	<i>A magyar nemzetbiztonsági szolgálatokkal szemben támasztott új kormányzati és szakmai elvárások, valamint az ezekre adott módszertani válaszok a rendszerváltás után</i>	52
3.3.	<i>A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének hatékonyságát befolyásoló belpolitikai, társadalmi és gazdasági tényezők</i>	54
3.4.	<i>Az elvégzett vizsgálat és az erre alapuló részkövetkeztetések</i>	58
4.	Válasz a XXI. század biztonsági kihívásaira: a nemzetbiztonsági tevékenység stratégiai szintű tervezése	61
4.1.	<i>A Magyar Köztársaság biztonságpolitikáját meghatározó stratégiai szintű nemzetközi dokumentumok – a nemzetbiztonsági szolgálataink tevékenységét közvetlenül érintő – elemeinek értékelése</i>	61
4.1.1.	<i>A NATO Stratégiai Konceptiója: a várható fő irányok kapcsolódása a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok feladatrendszeréhez</i>	61
4.1.2.	<i>Az Európai Unió Biztonsági Stratégiája: a közös biztonság- és védelempolitika súlyponti kérdéseinek nemzetbiztonsági tevékenységet meghatározó vonatkozásai</i>	64
4.1.3.	<i>Az EU első hosszú távú, 2025-ig szóló előrejelzésében megfogalmazott megállapítások illeszkedése a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok feladatrendszeréhez</i>	67
4.1.4.	<i>Az USA 2025-ig szóló globális és komplex biztonságpolitikai előrejelzésének érintkezési pontjai a magyar nemzetbiztonsági érdekek érvényesítéséhez</i>	69
4.2.	<i>A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikai alapelveiről szóló országgyűlési határozatában, valamint az abból fakadó Nemzeti Biztonsági Stratégiában szereplő célrendszer időszerű elemeinek nemzetbiztonsági vonatkozásai, aktualizálásának lehetséges irányai</i>	72
4.2.1.	<i>A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikai alapelveiről szóló országgyűlési határozatában szereplő, a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatrendszerével összefüggő súlyponti elemek értékelése, illetve megfeleltetése a XXI. századi kihívásoknak</i>	72
4.2.2.	<i>A Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájában szereplő, a nemzetbiztonsági tevékenység iránya szempontjából releváns feladatok értékelése, aktualizálásuk lehetséges irányai</i>	74
4.3.	<i>A XXI. században megalkotott hazai ágazati stratégiák súlyponti elemeinek kapcsolódása a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységéhez</i>	78
4.3.1.	<i>A Magyar Köztársaság Külkapcsolati Stratégiájának aktuális nemzetbiztonsági vonatkozásai</i>	78
4.3.2.	<i>A Magyar Köztársaság Nemzeti Katonai Stratégiájában foglalt célkitűzések illeszkedése a polgári és a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok feladatrendszeréhez</i>	81

4.4. A Nemzeti Biztonsági Stratégiából fakadó további ágazati biztonsági dokumentumok megalkotásának nemzetbiztonsági vonatkozású kérdései.....	84
4.4.1. A rendészeti tevékenység nemzetbiztonsági vonatkozású stratégiai területei, irányai.....	85
4.4.2. Az illegális migráció elleni fellépés nemzetbiztonsági vonatkozású stratégiai területei, irányai	86
4.4.3. A katasztrófavédelmi tevékenység nemzetbiztonsági vonatkozású stratégiai területei, irányai	87
4.4.4. A terrorizmus elleni fellépés lehetséges nemzetbiztonsági vonatkozású stratégiai területei, irányai	89
4.4.5. A Magyar Köztársaság gazdasági és pénzügyi stabilitását célzó stratégia feladatok nemzetbiztonsági vonatkozásai	90
4.4.6. Hazánk környezeti biztonságát veszélyeztető törekvések elleni fellépés nemzetbiztonsági vonatkozású stratégiai területei, irányai.....	91
4.4.7. A hazai informatikai biztonságot, információvédelmet célzó stratégiai feladatok nemzetbiztonsági vonatkozásai	92
4.5. A Nemzeti Biztonsági Stratégiából fakadó nemzetbiztonsági (titkosszolgálati) stratégia hiánya, megalkotásának lehetséges szempontjai	93
4.5.1. A Nemzeti Biztonsági Stratégiából fakadó nemzetbiztonsági (titkosszolgálati) stratégia előzményei, megalkotásának szakmai, társadalmi és gazdasági fontossága	93
4.5.2. A Nemzeti Biztonsági Stratégiából fakadó nemzetbiztonsági (titkosszolgálati) stratégia megalkotásának lehetséges szempontjai.....	95
4.6. Az elvégzett vizsgálat és az erre alapuló részkövetkeztetések.....	98
5. Befejezés.....	101
5.1. Összegzett következtetések.....	101
5.2. Az új tudományos eredmények	106
5.3. Ajánlások, további kutatást igénylő kérdések.....	110
5.3.1. Ajánlások	110
5.3.2. További kutatást igénylő kérdések.....	111
5.4. A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	112
Összegzés	116
Summary	117
Hivatkozott és felhasznált irodalom.....	118
Az értekezés témakörében készített szerzői publikációk, illetve megjelenések	123
<i>Könyv, jegyzet, tankönyv (4 db) (hazai megjelenésű kötet illetve CD):</i>	<i>123</i>
<i>Lektorált, tudományos, mértékadó folyóiratban cikk (4 db)</i>	<i>123</i>
<i>Nem lektorált, rövidebb folyóirat – újság – internetes cikkek (12 db)</i>	<i>124</i>
<i>Szakújságírók újságcikkeiben közreműködő biztonságpolitikai szakértő illetve interjú alany Várhalmi Miklós (12 alkalom).....</i>	<i>125</i>
<i>Hazai tudományos konferencián való részvétel (5 alkalom).....</i>	<i>126</i>
<i>Tanulmányok (20 db).....</i>	<i>126</i>
<i>Saját szerkesztésű és kezelésű internetes honlapok (3 db)</i>	<i>128</i>
<i>Televízió interjúk, riportok(5 db).....</i>	<i>128</i>

Melléklet

Determinant significance of the national security services in the 21st century security system of the Republic of Hungary

Author's summary